

ת"פ 54780/05/12 - מ"י- רשות המיסים, היחידה המשפטית אזור מרכז ותיקים מיוחדים נגד חסן נאסר

בית משפט השלום בכפר סבא

ת"פ 54780-05-12 רשות המיסים, היחידה המשפטית אזור מרכז ותיקים מיוחדים נ' נאסר
ואח'

בפני מאשימה כב' השופט עמית פרייז
מ"י- רשות המיסים, היחידה המשפטית אזור מרכז ותיקים
מיוחדים (ע"י עו"ד אורן בר עוז)

נגד
נאשם 1. חסן נאסר (ע"י עו"ד שמואל קליין ודריה גולדין)

החלטה

בפניי שתי טענות מקדמיות לביטול כתב האישום. הטענה האחת, הגנה מהצדק, בכך שהמאשימה פגעה בזכויות שונות של הנאשם עד כדי כך שנפגעה הגנתו באופן הגובל בעיוות דין. הטענה השניה הינה חוסר סמכות בהגשת כתב האישום. לאחר קבלת טיעונים מפורטים בכתב, ושמיעת טיעונים מפורטים בעל פה, החלטתי לקבל את הטענה הראשונה, כפי שינומק בהרחבה להלן. משכך, הדיון בטענה השניה הפך מיותר, אך בכל זאת אתייחס לכך בתמציתיות.

עניין לנו בכתב אישום חמור ביותר במסגרת ההיבטים הפליליים של דיני המיסים, שהוגש מלכתחילה נגד הנאשם שבכותרת בצוותא עם שתי נאשמות אחרות. ביחס לנאשמות אלה, שהינן חברות, הותלו ההליכים זה מכבר לאחר שהתרשמתי שלא ניתן להביאן למשפט באמצעות אדם כזה או אחר אשר יכול לשמש כאני האחר של מי מהן.

מהותית ניתן לחלק את כתב האישום ביחס לנאשם לשני ראשים. ראש אחד, המרכזי והחמור במיוחד, מייחס לנאשם, באמצעות שליטה בחברה שהיתה הנאשמת 2, דיווחים כוזבים לרשות המיסים אודות תשומות שיש לנכותן ממס ערך מוסף בו החברה חוייבה. דיווחים כוזבים אלה כללו אף הוצאת חמש חשבוניות מס פיקטיביות על שם החברה שהיתה הנאשמת 3, שאף בה שלט הנאשם, כאשר ביחס לחברה זו נמסרו גם כן דיווחים כוזבים אודות תשומות לצורך ניכוי ממס ערך מוסף בו חוייבה. הראש השני, שחומרתי פחותה באופן ניכר, הינו אי הגשה למס הכנסה של הדו"חות השנתיים של שתי החברות לגבי שנת 05'.

מסתבר כי הליכי חקירה מטעם רשות המיסים התנהלו ביחס לנאשם עוד בשנת 01', אך ברור כי אלה אינם מתייחסים לעבירות בהן עסקינן, שנעברו על פי הנתען בשנים 03'-06'. בשלב מסוים, ככל הנראה בשנת 03', החקירה של רשות המיסים החלה לכלול אף עבירות אלה, כאשר במהלך שנת 06' חקירה זו שולבה בחקירה משטרית נרחבת, שהתייחסה לגבי עבירות שונות (כולל עבירות מיסים, לרבות בעניין חשבוניות פיקטיביות) ונחקרים שונים (כולל הנאשם),

עמוד 1

שהציר המרכזי שלהן הינו עבירות שונות, בעיקר שוחד, שיוחסו למי שהיה באותה עת ראש עיריית טירה, במסגרת פרשייה שזכתה לכינוי "חליל הקסם".

בחודש 1/07, ולאחר סיום החקירה המשולבת, חזר הטיפול הבלעדי בעבירות בהן עסקינן, ועבירות מיסים נוספות, לרשות המיסים, לגורמי התביעה שבה, ואלה הגישו את כתב האישום בו עסקינן בחודש 5/12. במקביל טיפלה פרקליטות מחוז מרכז בעבירות נשוא פרשיית "חליל הקסם", לרבות עבירות מיסים (כולל בעניין חשבוניות פיקטיביות), שיוחסו לנאשם, כאשר ביחס לנאשם התקבלה לכל המאוחר בשנת '09 החלטה על סגירת תיקי החקירה נשוא פרשה זו, אך החלטה זו באה לידי ביטוי במכתב סגירה רשמי רק בחודש 1/13.

חלק ניכר מתיאור זה של הטיפול החקירתי והמשפטי בעבירות בהן עסקינן ובעבירות האחרות שיוחסו לנאשם, לא היה ידוע לו במקביל להתרחשויות ואף לא זמן רב לאחריהן. המועד האחרון שבו היה ידוע לנאשם על פעולות חקירה שננקטו כנגדו היה במהלך שנת '06, ככל הנראה לקראת סופה. מאז חלפו כארבע שנים עד שבחודש 9/10 הנאשם קיבל הודעה מעו"ד בר עוז, ב"כ המאשימה בהליך שבפניו, הנמנה על גורמי התביעה ברשות המיסים, לפיה לא פחות מתשעה תיקי חקירה שמספריהם צוינו ובהם הנאשם נחקר כחשוד, הועברו לטיפול עו"ד בר עוז ונשקלת הגשת כתב אישום.

בעקבות ההודעה, ב"כ הנאשם דאז הגישה בקשה למסירת פרטים נוספים. בקשה זו נענתה רק כעבור שנה נוספת, בחודש 9/11, או אז הובהר שרק ביחס לשני תיקים מבין התשעה שפורטו קודם לכן, ישנו חשד לעבירות של ניכוי תשומות ללא מסמכים בשנים '03-'06, לגבי שתי החברות שנכללו בסופו של דבר בכתב האישום. בנוסף, כפי שכבר צויין, קרוב לשנה נוספת לאחר הגשת כתב האישום הודע לנאשם כי במקביל נסגרו תיקי חקירה אחרים מאשר אותם תשעה שהוחזרו לטיפול רשות המיסים.

גם כאשר הוגש בסופו של דבר כתב האישום, עדיין לא נחשפו מלוא הפרטים בפני הנאשם. שכן, כתב האישום התיימר לכלול נספחים אשר מפרטים כיצד חישבה המאשימה את סכומי מס התשומות שעל פי הנטען נוכו בדיווחים לרשות המיסים עבור החברות שהיו הנאשמות 2,3, וכן נספח נוסף אשר מפרט את פרטי חמש החשבוניות הפיקטיביות שנטען שמי שהיתה הנאשמת 3 הוציאה עבור הנאשמת 2. עם זאת מסתבר כי נספחים אלה לא הוגשו עם כתב האישום, זאת הן ביחס לנוסח כתב האישום שהוגש לתיק בית המשפט והן ביחס לנוסח שהוגש לנאשם, כאשר הדבר לא תוקן עד היום.

במקביל ועל רקע אי הבהירות שתוארה, הנאשם ידע כל העת שחומרי הנהלת חשבונות נלקחו במהלך החקירות, לכל המאוחר בשנת '06, ומאז מצויים הם בידי גורמי האכיפה. הנאשם, אשר הגנתו מהעבירות נשוא הראש המרכזי של כתב האישום מתבססת על הטענה כי התשומות שנוכו משקפות עסקאות אמת, סבר כל העת כי בחומר זה יוכל למצוא את התימוכין הנדרשים להגנתו. אולם עד לדיון ביום 21/5/14, עמדת המאשימה היתה שיש מקום להעביר לעיון הנאשם וב"כ רק את חומר הראיות נשוא חקירתה הבלעדית של רשות המיסים, לרבות בעבירות בהן עסקינן, אך לא את חומר החקירה שמתייחס לעבירות האחרות, לרבות עבירות מיסים, במסגרת פרשיית "חליל הקסם". רק במהלך הדיון האמור הבהיר ב"כ המאשימה שהנאשם וב"כ מוזמנים לעיין אף בחומר הנוסף, תוך שצויין שהמסמכים הנדרשים להם לביסוס הגנתם אינם נמצאים בחומר זה.

תמוה מאד כיצד כאשר עסקינן בחקירות ששולבו להן יחדיו מחליטה המאשימה לשמש כגורם שיסנן עבור ההגנה את חומרי החקירה אשר לשיטתה רק הם רלבנטיים להגנתו. ברור כי לצורך הוכחת כתב האישום המאשימה רשאית לכלול בכתב האישום את הראיות שלטעמה מבססות אותו, וכך להתעלם מראיות שהתקבלו במסגרת חקירת עבירות אחרות. אך כאשר מדובר על העברת חומרי הגנה לנאשם וב"כ המבחן הינו רחב בהרבה, שכן הרלבנטיות הינה באספקלריה של טענות הגנה אפשריות, כאשר אין חקר לתבונתו של סנגור מוכשר, שמא ראיה שבעיני המאשימה נראית לא חשובה, תראה בעיניו כמבססת קו הגנה. אדרבא, כאשר עסקינן כאן בהחרמת חומרי הנהלת חשבונות אשר רלבנטיים כמכלול הן לעבירות בהן עסקינן והן לעבירות מיסים אחרות.

הערכת ב"כ המאשימה הינה כי חומר החקירה שנכון למועד הדיון לא הועמד לעיון ההגנה אינו כולל את המסמכים שהנאשם ציפה שסייעו לו בהגנתו. אולם, הנאשם לא אמור היה לדעת זאת מבלי שעיין בעצמו בחומר החקירה, ולכל הפחות עד אותה הצהרה. מכיוון שבמהלך החקירה נלקחו מהנאשם חומרי הנהלת חשבונות, ואלה לא הועמדו לעיון מאז ולפחות עד מועד הדיון, הרי שציפייתו למצוא בחומרים אלה את הבסיס להגנתו היתה ציפיה לגיטימית וסבירה.

לצד זאת, במהלך השנים הרבות שחלפו מאז האירועים הנתענים בכתב האישום, כבר לא נשמרו כלל החומרים שברגיל הנאשם היה נגיש להם ועשויים היו לסייע בידו לנהל הגנתו. עסקינן בעיקר ברשומות בנקאיות אשר הינן חשובות מאד לטענת ההגנה לפיה העסקות שדווחו כתשומות היו עסקאות אמת, שהרי רשומות אלה יכלו להעיד על תנועות כספיות רלבנטיות בחשבונות של שתי החברות. אילו הנאשם היה יודע כבר אז את אשר אומר ב"כ המאשימה היום, דהיינו שחומרי הנהלת החשבונות שנלקחו לא יסייעו לו בהגנתו, לא היה מפתח את אותה ציפיה לגיטימית וסבירה, וכך היה פועל באפיקים אחרים לאיסוף ראיות הגנה, ולו בבחינת שמירת אלה מהרשומות הבנקאיות הנוגעות לפעילות אותן חברות בשלוש השנים נשוא כתב האישום.

נסכם את הדברים. החקירות נגד הנאשם הסתיימו בשנת '06. רק כעבור ארבע שנים נודע לו לראשונה כי חקירות אלה מאפשרות הגשת כתב אישום. רק כעבור שנה נוספת, נודע לו לראשונה באילו חברות ובאילו עבירות מדובר. כעבור כמעט שנה נוספת, מוגש כתב האישום ואף הוא אינו כולל את מלוא הפירוט הנדרש לגיבוש ההגנה, ואף כעבור שנתיים נוספות אינו כולל פירוט זה. במהלך אותן שנתיים נוספות אף לא מתאפשר לנאשם לבחון את חומר הנהלת החשבונות שנלקח ממנו ואשר בו עשויה להימצא הגנתו. בתום אותן שנתיים, ולאחר שמונה שנים מסיום החקירות, מסתמן כי חומר זה לא יסייע לנאשם. ברגיל הנאשם היה מחפש את ישועתו ברשומות הבנקאיות הנוגעות לאותן חברות ומועדים. אולם אלה לא נשמרו, כאשר הנאשם לא היה צריך להניח שיש לשמרן.

הנה כי כן, כאשר לאחר שנים מתבהר לנאשם, ועדיין לא באופן מלא, במה הוא בדיוק מואשם, מבחינת חברות, עבירות, סכומים ומועדים, והכל כחלק קטן ממה שנחקר בזמנו, מצבו מבחינת יכולותיו לנהל הגנתו שונה משמעותית מאשר היה בסמוך לביצוע העבירות. חומר ראיות שנלקח ממנו, ואשר בו ציפה באופן סביר למצוא הגנתו, לא יסייע בידו. חומר ראיות אחר שעשוי היה לסייע לו כבר אינו בנמצא, כאשר אם היה יודע מראש שרק בו היו טמונים סיכויי הגנתו, היה פועל מבעוד מועד לשמירתו.

במצב דברים זה עסקינן בהליכים להגשת כתב אישום וגילוי חומר חקירה שהשתהו באופן ניכר, כאשר שיהיו זה גרם

לנזק ראייתי בלתי הפיך לנאשם, כך שכיום, בפתח משפטו, הוא מוגבל מאד בסיכוייו לנהל הגנתו. יוצא איפה שכבר בתחילת המשפט ברור כי ניהול המשפט יהיה בבחינת עיוות דין לנאשם. לכך בית המשפט לא יכול לתת ידו.

אין ספק שכתב האישום כולל עבירות חמורות מאד כנגד הנאשם, בתחום דיני המיסים. עסקינן בטענות למעשי מרמה אשר גרמו לכך שמיליוני שקלים לא הגיעו לקופת המדינה. בוודאי שיש אינטרס ציבורי משמעותי בניהול המשפט. אינטרס שכזה היה גובר על פגמים בהליך הפלילי כנגד הנאשם, ככל שאלה היו נותרים בבחינת פגמים ללא תוצאה, ואף אם היה דובר בפגמים אשר פוגעים בערכים שמחוץ למשפט הקונקרטי כנגד הנאשם. אולם כאשר הפגמים מביאים לתוצאה קשה בליבה של ההליך הקונקרטי כנגד הנאשם, משמע לעיוות דין אפשרי עקב הפגיעה ביכולות הנאשם להתגונן, חומרת העבירות לא יכולה להטות את הכף לכיוון קיום המשפט. יתר על כן, דווקא משעסקינן באישום בעבירות חמורות, עיוות הדין האפשרי הינו בעוצמה גדולה, כך שמהות העבירות ונסיבותיהן לא רק שלא יהוו שיקול בעד קיום המשפט, אלא שיקול נוסף לאי קיומו.

התוצאה הינה שיש מקום לבטל את כתב האישום עוד טרם ההקראה, מחמת הגנה מהצדק. אבהיר כי הביטול הינו גם ביחס לעבירות הפחות חמורות שעניינן אי הגשת הדו"חות השנתיים. אמנם נראה שביחס אליהן לא נפגמה יכולתו של הנאשם להתגונן. אולם משמדובר בעבירות קלות יחסית בהיותן מאפשרות קנס מנהלי במקרים המתאימים, הן לא מעמידות אינטרס ציבורי כבד משקל אשר יכול לאזן את הפגמים בהתנהלות המאשימה כלפי הנאשם הן טרם הגשת כתב האישום והן לאחריו, כך שבשקלול הכולל אין מקום לקיום משפט אף ביחס לעבירות אלה.

משסברתי כי יש מקום לביטול כתב האישום כולו, אין צורך להכריע בשאלה האם גורמי התביעה הקשורים לרשות המיסים היו מוסמכים להגיש את כתב האישום במקרה זה. עם זאת אעיר כי נוטה אני לדעה כי התשובה על כך היתה חיובית, שכן כבר שנים לפני שהוגש כתב האישום, העבירות בהן עסקינן שבו להיות מטופלות בנפרד על ידי רשות המיסים, על דעת פרקליטות המחוז שטיפלה בכלל העבירות שנחקרו כל עוד, ורק כאשר, דובר בחקירה אחת.

סוף דבר, מכוח סמכותי לפי סעיף 149(10) לחוק סדר הדין הפלילי, הריני מורה על ביטול כתב האישום כנגד הנאשם.
1.

ניתנה היום, י"ח תמוז תשע"ד, 16 יולי 2014, בהעדר הצדדים. העתקים יועברו לצדדים בהקדם.